

Law of the Republic of Poland «On Nature Conservation», the analysis of scientific literature and the identification of some problematic issues of implementation of the prescriptions of the legislation in practice. Much attention is paid to the theoretical characteristics of National Parks, their place among other forms of nature conservation in Poland, the functions they perform. The issues of creation of the National Park, the regime of management of its territory, organization and zoning of the National Park have been consistently revealed. It also analyzes the bans fixed within the National Park and ensures its protection against external adverse effects. Problematic issues are raised related to the removal of land and real estate from private owners, the achievement of a compromise between private economic interests and public environmental interests. A comparison of the basics of functioning of National Parks in Poland and Ukraine is also partly presented.

The author focuses on the differences in the legal regime of national nature parks under the legislation of Ukraine and Poland. The Polish legislation does not distinguish as an independent recreational function and does not allocate separate recreational functions within the national park. At the same time, the organization of tourist routes and the provision of conditions for visiting the park is one of the tasks and a significant source of revenue for the national parks of Poland, and the number of visitors many times exceeds their number in the territories of the national parks of Ukraine. In the territory of the national parks of Poland (as in Ukraine) a combination of exclusive state ownership (in Ukraine - the property of the Ukrainian people) and private property is possible. At the same time, as in Ukraine, the most problematic issue is the acquisition of ownership of real estate (including private land) when creating or expanding the territory of national parks.

Keywords: nature conservation; National Parks, National Park Conservation Plan, National Park Buffer Zone.

Мироненко І.В.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИВАТНОПРАВОВИХ АСПЕКТІВ ВИКОРИСТАННЯ ВОД ВЛАСНИКАМИ ТА ЗЕМЛЕКОРИСТУВАЧАМИ СУСІДНІХ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК

УДК 349.41

<https://doi.org/10.15330/apiclu.50.132-144>

Актуальність теми. Положення, закріплені у главі 17 чинного ЗК України, складають основу інституту права сусідства (добросусідства), що спрямований на попередження та врегулювання

можливих конфліктів, пов'язаних із здійсненням прав на сусідні земельні ділянки. Одна з причин їх виникнення тісно пов'язана із використанням водних ресурсів (вод) володільцями таких ділянок. В зв'язку із цим з давніх часів невід'ємною частиною права сусідства було т.з. „сусідське водокористування”, тобто сусідське використання водних об'єктів та ресурсів (використання річок в якості меж володінь, облаштувати стоків вод на сусідні володіння, перекривання природних водостоків, використання водних млинів та інших гідротехнічних споруд тощо) [1, с. 19-20; 2, с. 56-57; 3, с. 32-33].

В наш час регулювання відносин щодо використання водних ресурсів переважно перемістилося до сфери публічного права. Тим не менше, окремі аспекти даних відносин залишаються нерозривно пов'язаними із землекористуванням. Так, часто водний потік протікає належні різним особам через декілька земельних ділянок, що обумовлює їх взаємозалежність в питаннях водокористування. Крім того, діяльність власника чи землекористувача ділянки, розташованої вище за течією, може обумовлювати вплив на ділянку, що розташована нижче за течією. Таким чином, і сьогодні існує необхідність врегулювання тих аспектів земельних сусідських відносин, що пов'язані із використанням вод власниками та землекористувачами сусідніх земельних ділянок.

Стан дослідження. Відсутність в діючому Земельному кодексі України положень з даного питання обумовили відсутність значного наукового інтересу в вітчизняній літературі до дослідження тих аспектів земельних сусідських відносин, які пов'язані із використанням вод. Можна відзначити дослідження історичних аспектів правового регулювання цих відносин у працях Б.Й. Тищика, В.Є. Рубаника, Р.М. Лашенка та деяких інших авторів. Також важливе значення для вивчення науково-теоретичних основ правового регулювання даних відносин мають праці зарубіжних правознавців (У. Маттеї, О.А. Халабуденко та ін.).

Метою статті є розглянути положення щодо регулювання земельних сусідських відносин, пов'язаних із використанням вод власниками та землекористувачами сусідніх земельних ділянок, в сучасних законодавствах зарубіжних держав, а також виробити

ти висновки та пропозиції щодо внесення подібних положень до українського законодавства.

Основний виклад. Як уже вказувалося, т.з. „сусідське водокористування – це достатньо традиційний напрямок регулювання земельних сусідських відносин. Так, подібні положення містилися в „Статуті Великого Князівства Литовського” (1588) (артикули 20-21 розділу 9, артикули 3-4 розділу 10) [4, с. 253-267], „Правах, за якими судиться малоросійський народ” (1743) (глава 18) [5, с. 631-635], та інших пам’ятках права. Для прикладу, в главі 18 „Прав, за якими судиться малоросійський народ” (1743) містилися норми щодо сусідського використання водних об’єктів, облаштування гребель, використання водних споруд та утримання водних млинів [5, с. 631-635].

З точки зору сучасного правового регулювання подібні положення видаються застарілими, оскільки в наш час регулювання використання вод перемістилося у сферу публічного права. Крім того, згідно положень чинного українського законодавства, землі водного фонду можуть перебувати лише у державній чи комунальній власності і щодо них встановлено режимом обмеженого господарського використання (ст. 86-88 Водного кодексу України [6]).

Діюче регулювання земельних сусідських відносин (відносин добросусідства) у Земельному кодексі України подібних положень щодо використання вод власниками та землекористувачами сусідніх земельних ділянок. Однак вони містяться в законодавстві багатьох інших держав (Республіка Молдова, Нідерланди, Китайська Народна Республіка, Франція, Японія та ін.) і регулюють приватні аспекти „сусідського водокористування”.

При цьому необхідно чітко розуміти сферу застосування відповідних положень. На сьогодні вони, в основному, стосуються поверхневих вод та невеликих водних об’єктів (в першу чергу – замкнутих), які можуть розглядатися як складова частина (приналежність) земельної ділянки. Водночас великі водні об’єкти, особливо т.з. „динамічні” (ріки), як правило розглядаються в якості загальносуспільного надбання і виведені за межі приватноправових відносин. Національні законодавства, залежно від важливо-

сті водних об'єктів та характеру місцевості, можуть по-різному визначати міру включення відносин щодо водокористування до сфери приватного права [7, с. 186-187]. Так, в Німецькому цивільному уложенні взагалі відсутні подібні положення, оскільки в цій державі використання водних ресурсів регулюється спеціальним законодавством з застосуванням дозвільного правового режиму. Власник земельної ділянки позбавлений права розпоряджатися водами і може обмежено використовувати їх для своїх потреб без погіршення якості. В тих же випадках, коли існує можливість створювати правовий режим водокористування на основі прав власника нерухомого майна щодо вільного користування водами, критерієм обмеження правомочностей власника земельної ділянки, розташованої вище за течією, виступає необхідність врахування інтересів усіх водокористувачів [7, с. 188-189].

Що стосується держав, у яких наявне регулювання приватних аспектів „сусідського водокористування”, то в одних випадках законодавець обмежився закріпленням основних принципів регулювання відповідних відносин (ст. 86 Закону КНР „Про речові права”) [8], а в інших – закріпив загальні правила щодо заборони маніпулювання водними ресурсами, яке негативно впливає на сусідські володіння (ст. 177 ЦК Грузії [9], ст. 198 ЦК Туркменістану [10], ст. 170 ЦК Азербайджанської Республіки [11]). Існують також приклади розширеного регулювання даного виду земельних сусідських відносин (ст. 382-385 ЦК Республіки Молдова [12], ст. 1094-1096 „Цивільного закону Латвійської республіки” [13]).

Положення національних законодавств щодо регулювання земельних сусідських відносин, пов'язаних з водними ресурсами, в літературі класифікують на види. Так, серед положень Цивільного кодексу Японії пропонується виділяти регулювання: природного стоку вод; штучного стоку вод; використання проточної води [14, с. 183]. У французькій літературі положення щодо сусідства, що пов'язане з використанням вод, поділяють на регламентуючі: стік вод, обтяження нижче розташованої ділянки у зв'язку із діями власника вище розташованої ділянки; зрошувальні та осушувальні заходи [15, с. 58-59]. Серед положень молдовського

законодавства виділяють загальні та спеціальні правила щодо сусідського водокористування [16, с. 143].

Однак такі класифікації можуть застосовуватися лише щодо окремих національних законодавств, оскільки вони відображають саме їх зміст та особливості щодо регулювання даного аспекту земельних сусідських відносин. Для прикладу, в молдовському законодавстві відповідне регулювання здійснюється положеннями 6 статей ЦК Республіки Молдови (ст. 381-386), а в грузинському та туркменському – лише однією статтею національного цивільного кодексу (ст. 198 ЦК Туркменістану, ст. 177 ЦК Грузії).

В зв'язку із цим пропонуємо здійснювати розгляд відповідних положень в іноземних законодавствах за критерієм їх загальнови-знаності, починаючи від найбільш поширених.

1) Регулювання природного стоку води. Мова йде про регламентацію водних стоків, які відбуваються природним чином без втручання людини. Дані положення присутні майже у всіх зарубіжних законодавствах, в яких наявне правове регулювання даного аспекту земельних сусідських відносин. Більш того, в окремих законодавствах регулювання „сусідського водокористування” цими положеннями і обмежується (як приклад, туркменське та грузинське).

В якості найбільш загального положення з даного питання слід розглядати заборону змінювати природний стік вод, що спричиняє шкоду володільцям сусідніх земельних ділянок. Як приклад можна вказати положення ст. 170.3 ЦК Азербайджанської Республіки: „нікому не дозволено змінювати на шкоду сусіду природний стік вод”.

Подібне правове регулювання повинно поширюватися на всі випадки переміщення вод природного походження, що здійснюється без участі людини. Як зазначає з даного питання французький юрист Ж. де ла Морандьєр, таке регулювання не охоплює стік вод, що пов'язаний з господарюванням власника розташованої вище земельної ділянки [15, с. 58].

Положення щодо недопустимості змінювати на шкоду сусідам природний рух вод лежить в основі правового регулювання

„сусідського водокористування”, з якого випливають усі наступні положення, пов’язані з природним стоком вод:

- обов’язок безперешкодно приймати природний стік води з сусідньої земельної ділянки.

Так, відповідно до ч. 2 ст. 381 ЦК Республіки Молдова, власник земельної ділянки, розташованої нижче за течією, не має права жодним чином перешкоджати природному стоку вод, що поступають з ділянки, розташованої вище за течією. Аналогічне за змістом положення містить ст. 38 розділу 4 книги 5 ЦК Нідерландів: нижче розташовані земельні ділянки повинні приймати води, що природним чином стікають з розташованих вище земельних ділянок [17, с. 253].

Вказане правило водночас передбачає право уникати сплати будь-яких компенсацій внаслідок можливих незручностей, завданих природним стоком вод на сусідні володіння. Це знайшло, зокрема, своє відображення в азербайджанському законодавстві: при скиданні води власник нижче розташованої земельної ділянки повинен забирати воду, яка раніше надходила на неї природним чином, без компенсації (ч. 3 ст. 170 ЦК АР) [11].

Слід сказати, що незважаючи на логічність та очевидність цих положень, на практиці через відсутність їх закріплення в українському законодавстві все ж трапляються спори, які не мають однозначного регулювання.

В окремих випадках дане питання регламентується більш детально. Як приклад, в японському законодавстві при порушенні природного стоку вод власнику вище розташованої ділянки надається право за свій кошт провести ремонтні роботи на нижче розташованій ділянці [14, с. 183]. Азербайджанське законодавство надає право особі, що потерпає від стоку вод з вище розташованої ділянки, право вимагати від її власника прокласти за свій кошт рів через розташовану нижче ділянку (ст. 170.3 ЦК Азербайджанської Республіки). Однак загалом подібні положення лише уточнюють загальне правило, не змінюючи його суті;

- заборона надмірно затримувати природний стік вод на сусідню земельну ділянку. Як приклад, згідно ч. 3 ст. 689 Швейцарського цивільного уложення [18], ст. 170.3 ЦК Азербайджан-

ської Республіки, затримування природної води, необхідної для розташованої нижче земельної ділянки, можливо лише в тій мірі, в якій це необхідно для розташованої вище земельної ділянки;

- *заборона змінювати або перенаправляти стік вод, що зменшує їх кількість на сусідніх ділянках.* Подібні положення вміщені в ст. 177 ЦК Грузії, ст. 198 ЦК Туркменистану та ін. Їх слід розглядати як деталізацію вказаного вище правила;

- *заборона погіршувати якість вод, що стікають на сусідню земельну ділянку.* Подібні положення містяться в молдовському та азербайджанському законодавствах (ч. 1 ст. 381 ЦК Республіки Молдова, ст. 170.4 ЦК Азербайджанської Республіки). Однак на сьогодні існування подібних положень є спірним, оскільки відносини щодо охорони вод (включаючи забезпечення їх якості і відповідальності за забруднення) імперативно регулюються екологічним законодавством.

2) *Регулювання штучного стоку води.* В даному випадку мова йде про водні стоки, які спрямовуються володільцями земельних ділянок або ж обумовлені їх діяльністю. Згідно ст. 640 Французького цивільного кодексу, такий стік здійснюється „за участю руки людини” [19].

Як приклад можна навести положення молдовського законодавства: власнику нижче розташованої земельної ділянки забороняється перешкоджати організованому стоку вод з розташованої вище земельної ділянки, обумовленому господарською діяльністю, якщо скидання вод відбувається у рів чи водний потік, крім випадків розташування на цій ділянці садибної забудови або кладовища (ч. 1, 3 ст. 382 ЦК Республіки Молдова); на зацікавлену особу покладається обов'язок здійснювати стік на сусідню земельну ділянку у найменш обтяжливий спосіб з сплатою попереднього справедливого відшкодування (ч. 2 ст. 382 ЦК Республіки Молдова).

В окремих законодавствах виникнення штучних стоків пов'язується з певним видом господарювання на земельній ділянці: у швейцарському та естонському законодавствах – з осушенням земель (ст. 690 Швейцарського цивільного уложення), у французькому – з бурінням поверхні або підземними роботами, що

обумовлюють появу вод на поверхні (ч. 4 ст. 641 Французького цивільного кодексу). Найбільш широким є підхід, закріплений у молдовському законодавстві – подібні стоки пов'язуються із здійсненням підземних робіт, осушенням болотистих земель, використанням вод в побутових, сільськогосподарських або виробничих цілях (ч. 1 ст. 382 ЦК Республіки Молдова).

В окремих випадках можливість здійснювати штучний стік на сусідню ділянку пов'язується з певними умовами. Так, швейцарським законодавством подібний стік допускається, що він здійснювався раніше, а у разі спричинення таким стоком шкоди – на винну особу покладається обов'язок за свій кошт провести водостік через сусідню земельну ділянку; при цьому права на отримання відшкодування від такої особи не передбачається (ст. 690 ШЦУ).

Слід відзначити, що в ряді іноземних законодавств, де наявне регулювання питань, пов'язаних з природним стоком вод на сусідні земельні ділянки, регулювання відносин щодо штучного стоку вод відсутнє (Грузія, Азербайджанська Республіка, Туркменістан та ін.). На нашу думку, це спричинено тим, що на сьогоднішні штучне відведення стоків води на сусідню земельну ділянку регулюється сервітутним правом, відомим ще з часів римського приватного права. Тому в цих державах законодавець відмовився від регулювання відносин щодо здійснення штучного стоку вод на сусідні володіння в рамках „сусідського права” і передбачив застосування положень про земельні сервітути.

3) Регулювання розподілу вод. Окремі зарубіжні законодавства також регулюють питання забору води для потреб земельної ділянки. Для прикладу, подібні положення закріплені в ст. 383 „Водозабір” та 384 „Надлишки води” ЦК Республіки Молдова, ст. 40 розділу 4 книги 5 ЦК Нідерландів, ст. 643 Французького цивільного кодексу.

Так, ст. 385 ЦК Республіки Молдова зобов'язує власника ділянки, який наділений надлишками води для задоволення поточних потреб, надавати їх іншим власникам, які потребують воду, з отриманням за це відшкодування. Подібні положення містить ст. 643 Французького цивільного кодексу. Нідерландське законо-

давство надає право використовувати для своїх потреб загальнодоступні та проточні води, якщо це не становить делікту щодо погіршення становища власників інших земельних ділянок (ст. 40 розділу 4 книги 5 ЦК Нідерландів).

В українському законодавстві подібні положення щодо використання вод частково присутні. Так, згідно ст. 80 Водного кодексу України, з метою охорони водності малих річок забороняється: змінювати рельєф басейну річки; руйнувати русла пересихаючих річок, струмки та водотоки; випрямляти русла річок та поглиблювати їх дно нижче природного рівня або перекривати їх без влаштування водостоків; здійснювати роботи, що можуть негативно впливати чи впливають на водність річки і якість води в ній та ін. Створення на річках та у їх басейнах штучних водойм та водопідпірних споруд, що впливають на природний стік поверхневих і стан підземних вод, допускається лише за спеціального дозволу (ч. 2 ст. 82 ВК України).

Однак слід розуміти, що вказані положення спрямовані, в першу чергу, на забезпечення охорони водних ресурсів і не стосуються регулювання земельних сусідських відносин. Як вказав з даного питання У. Магтеї, в тому разі, коли водний потік має істотну значущість, загальною тенденцією для всіх цивільно-правових систем є перехід до адміністративного регулювання водних відносин; в результаті діяльність судів і гарантії майнових прав зводяться до мінімуму і витісняються на периферію водного права [7, с. 189-190].

Висновки. Регулювання відносин, пов'язаних з використанням вод для задоволення потреб власників чи землекористувачів сусідніх земельних ділянок, історично було невід'ємною складовою „права сусідства”. В наш час правова регламентація відносин щодо використання водних ресурсів перемістилася до сфери публічно-правового регулювання. Незважаючи на це, вивчення законодавства зарубіжних держав та практики регулювання відносин добросусідства вказують на необхідність правової регламентації приватних аспектів сусідського водокористування. В основному вони пов'язані з заборонаю змінювати природний рух

вод, якщо це порушує права та законні інтереси власників і володільців сусідніх володінь

Проведене дослідження дозволило сформулювати наступні норми, якими слід доповнити гл. 17 ЗК України:

„Стоки вод на сусідні земельні ділянки

1. Власник або землекористувач нижче розташованої земельної ділянки зобов'язаний безперешкодно приймати природний стік води з розташованої вище земельної ділянки.

2. Забороняється змінювати або погіршувати природний стік води, якщо це завдає надмірні незручності власникам чи землекористувачам сусідніх земельних ділянок.

3. Затримування чи іншим чином зменшення природного стоку води, необхідного для розташованих нижче земельних ділянок, можливе лише в тій мірі, в якій це необхідно для задоволення обґрунтованих потреб власника чи землекористувача розташованої вище земельної ділянки.

4. Забороняється перешкоджати стоку води на земельну ділянку з розташованих вище земельних ділянок, який обумовлений господарською діяльністю їх власників або землекористувачів (осушення земель, здійснення підземних робіт та ін.), за умови, що скидання води відбувається у рів чи існуючий природний потік та не спричиняє надмірних незручностей, якщо інше не встановлено законодавством.”

Ключові слова: земельні сусідські відносини, добросусідство, право сусідства, сусідське водокористування, використання вод.

1. Мироненко І. В. Регламентация земельних відносин добросусідства в кодифікації „Права, за якими судиться малоросійський народ” (1743 р.). Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. 2014. Випуск 36. С. 17-24.
2. Мироненко І. В. Правове регулювання земельних відносин добросусідства в „Литовських статутах”. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. 2017. Випуск 45. С. 53-65.
3. Мироненко І. В. Регулювання земельних відносин добросусідства в законодавстві Російської імперії. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. 2011. Випуск XXVII. С. 29-35.

4. „Статут Великого Князівства Литовського” (1588). Кодифікація цивільного законодавства на українських землях. В 2 т. Т. 1. / За редакцією Стефанчука Р.О. та Стефанчука М.О. К.: Правова єдність, 2009. 1168 с.
5. „Права, за якими судиться малоросійський народ” (1743). Кодифікація цивільного законодавства на українських землях. В 2 т. Т. 1. / За редакцією Стефанчука Р.О. та Стефанчука М.О. К.: Правова єдність, 2009. 1168 с.
6. Водний кодекс України: Закон України від 06.06.1995 року № 213/95-ВР. URL: zakon.rada.gov.ua/go/213/95-вр (дата звернення: 17.02.2019).
7. Маттеї У., Суханов Е.А. Основные положения права собственности. М.: Юристъ, 1999. 384 с.
8. О вещных правах: Закон КНР от 16 марта 2007 г. URL: http://chinalawinfo.ru/civil_law/law_real_right/ (дата звернення: 19.02.2019).
9. Гражданський кодекс Грузії: Закон от 26.06.1997 года № 786-Іс. URL: <https://matsne.gov.ge/ru/document/download/31702/75/ru/pdf> (дата звернення: 17.02.2019).
10. Гражданский кодекс Туркменистана: Закон от 17.07.1998 года № 294-1. URL: http://minjust.gov.tm/ru/mmerkezi/doc_book_cc.php?book_cont_id=57 (дата звернення: 17.02.2019).
11. Гражданский кодекс Азербайджанской Республики: Закон Азербайджанской Республики от 28.12.1999 года № 779-ІQ. URL: http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30420111#sub_id=1780000 (дата звернення: 17.02.2019).
12. Гражданський кодекс Республіки Молдова: Закон от 06.06.2002 года № 1107-XV. URL: <http://lex.justice.md/ru/325085/> (дата звернення: 17.02.2019).
13. Гражданский закон Латвийской Республики (1937 г.). URL: http://www.pravo.lv/likumi/05_3_gz.html (дата звернення 19.02.2019).
14. Вагацума С. Гражданское право Японии: в двух книгах / Вагацума Сакаэ, Ариидзуми Тору; пер. с японского В.В. Батуренко; под ред. и со вступ. ст. Р. О. Халфиной. Кн. 1. Москва: Прогресс, 1983. 352 с.
15. Морандьер Л. Ж. Гражданское право Франции / Л.Ж. Морандьер. Т. 2. Москва: Иностранная литература, 1960. 728 с.
16. Халабуденко О.А. Имущественные права. Кн. 1 Вещное право. Кишинев: Междунар. независимый ун-т Молдовы, 2011. 305 с.

17. *Гражданский кодекс Нидерландов. Книги 2, 3, 5, 6 и 7 / пер. М. Фершман; Отв. ред. Ф. Фельдбрюгге. Лейден: Лейденский университет, 2000. 372 с.*
18. *Швейцарское гражданское уложение от 10 декабря 1907 года / перевод К. М. Варшавского. Петроград: Типография „Двигатель”, 1915. 336 с.*
19. *Перетерский И.С. Французский гражданский кодекс 1804 года. С позднейшими изменениями до 1939 года: Перевод с французского. Москва: Юрид. изд-во НКЮ СССР, 1941. 471 с.*

Мироненко І.В. Правове регулювання приватноправових аспектів використання вод власниками та землекористувачами сусідніх земельних ділянок

У даній статті розглянуто окремі питання правового регулювання відносин добросусідства, пов'язані з використанням вод для задоволення потреб власників та землекористувачів сусідніх земельних ділянок. Регулювання цих відносин здавна було частиною права сусідства. Положення з даного питання містилися в багатьох пам'ятках українського права. На сьогодні в нашій державі використання водних ресурсів регламентується в межах публічного права. Внаслідок цього в чинному Земельному кодексі України відповідні положення відсутні. Однак вивчення зарубіжного законодавства та практики правового регулювання вказує на необхідність регламентації приватних аспектів даних відносин. За результатами дослідження сформульовано пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства з даного питання.

Ключові слова: сусідські відносини, добросусідство, право сусідства, сусідське водокористування, використання вод.

Мироненко И.В. Правовое регулирование частноправовых аспектов использования вод собственниками и пользователями соседних земельных участков

В данной статье рассмотрены отдельные вопросы правового регулирования отношений добрососедства, связанные с использованием вод для удовлетворения потребностей владельцев и пользователей соседних земельных участков. Регулирование этих отношений издавна было частью права соседства. Положения по данному вопросу содержались во многих памятниках украинского права. На сегодня в нашем государстве использования водных ресурсов регламентируется в пределах публичного права. Вследствие этого в действующем Земельном кодексе Украины соответствующие положения отсутствуют. Однако изучение зарубежного законодательства и практики правового регулирования указывает на необходимость регламентации частных аспектов данных отношений. По результатам исследования сформулированы предложения о совершенствовании действующего законодательства по данному вопросу.

Ключевые слова: соседские отношения, добрососедство, право соседства, соседское водопользование, использование вод.

Myronenko I. Legal regulation of private law aspects of water use by owners and users of neighboring land

The article is devoted to some questions of the legal regulation of neighborhood relations related to the use of water to meet the needs of owners and users of neighboring land. The regulation of this relationship has historically been an inseparable part of neighbour law. Regulations of this kind were contained in many historically significant Ukrainian legal documents (in particular, various editions of the Lithuanian Statutes, the Rights of the Little Russian People (1743), and others). Currently, the regulation of the use of water resources mainly comes under the sphere of public law. Consequently, the current Land Code of Ukraine does not contain regulations of this kind. Nevertheless, a study of international legislation and regulation policies on neighbourly relations emphasizes the necessity to legislate on the private aspects of neighbourly water use. In particular, such provisions include the laws of the Republic of Moldova, Georgia, Republic of Azerbaijan and some other post-soviet states. The findings of the study has made it possible to formulate the proposals aimed at improving the current legislation on this issue. They are based on a general rule forbidding to alter the natural movement (flow) of water, if it violates the rights and legitimate interests of owners or land users of neighboring land. The artificial movement (flow) of water, caused by the activity of land owners or land users, is proposed to regulate by contract by establishing land easements (discharge of water to a neighboring land plot, their redistribution between neighbors, etc.).

Regulating water-related relationships to meet the needs of owners or land users of neighboring land has historically been an integral part of «neighborhood law». Nowadays, the legal regulation of the relationship regarding the use of water resources has shifted to the sphere of public legal regulation. Nevertheless, the study of the laws of foreign countries and the practice of regulating good neighborly relations indicate the need for legal regulation of private aspects of neighborhood water use. They are mainly related to the prohibition of altering the natural movement of water if it violates the rights and legitimate interests of owners and owners of neighboring properties

Keywords: neighbour relations, good neighbourliness, neighbour law, neighbourly water use, water use relations.